

Збрицька Т. П., Мінін В. С.

к.е.н., доцент та аспірант
кафедри Управління персоналом і економіки праці
Одеського національного економічного університету

ТРАНСФОРМАЦІЯ РИНКУ ПРАЦІ МОЛОДІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Триваюча війна в Україні призводить до суттєвих проблем в економіці України. Збройними Силами Російської Федерації було окуповано суттєву частину території разом з населенням, на частині територій ведуться бойові дії, ракетними обстрілами та атаками дронів зруйновано інфраструктуру, велику кількість підприємств.

Суттєво війна вплинула на ринок праці. Бойові дії викликали міграцію населення, як у іноземні країни, так і у всередині держави. Частина населення залишилась в окупації, частину примусово депортували до регіонів Росії. Україна втрачає працездатне населення у бойових діях.

Негативний вплив війни формує загальне звуження та нові попит та пропозицію на ринку праці, які наразі погано досліджені через недостатність статистичної інформації.

Війна також вплинула на молодь, як особливу частину населення. Суттєво відіграв той факт, що молодь є найбільш мобільною частиною населення. Багато молоді виїхало за кордон і питання їх повернення буде гостро стояти для влади України у майбутніх роках.

Для України молодь є важливим ресурсом у довгостроковій перспективі, оскільки у майбутньому саме вона стане основою національного ринку та буде формувати економічну систему. Особливо це актуально в теперішній час, в умовах, коли Росія намагається виграти війну у перегонах на виснаження і війна переходить у довгострокову перспективу.

Таким чином, необхідно проаналізувати, як змінився ринок праці молоді у 2022 році порівняно з 2021 роком. Наразі, в Україні, через наслідки війни, існує складність щодо збору статистичних даних. Через обмежену доступність інформації важко об'єктивно аналізувати стан молодіжного сегменту ринку праці. Частково, для розуміння стану ринку праці молоді можна проаналізувати діяльність Державної служби зайнятості (ДСЗ), що і не дасть точної оцінки ситуації, проте може продемонструвати основні тенденції ринку праці.

Для аналізу змін на ринку праці молоді під час війни необхідно дослідити як війна вплинула на зміну попиту та пропозиції. Для розгляду пропозиції робочої сили буде розглянуто чисельність осіб, які отримали статус безробітного та які знайшли роботу. Для розгляду стану попиту буде розглянуто динаміку зміни поданих вакансій у ДСЗ. Важливо відмітити, що не існує попиту саме на молодь, адже в Україні не існує окремо молодіжної біржі праці. Тому буде досліджено основні тенденції у всьому попиті ринку праці. Основні тенденції зміни пропозиції на ринку праці молоді наведено у табл.1.

Таблиця 1

Основні тенденції щодо пропозиції трудових ресурсів до 35 років
на ринку праці у 2021-2022 роках

Назва місяця	Всього отримали роботу, тис. осіб		Темп приросту / скорочення 2022 до 2021, %	Отримали статус безробітного у цьому місяці, тис. осіб		Темп приросту / скорочення 2022 до 2021, %
	2021	2022		2021	2022	
Січень	6,9	5,6	-18,8	24,2	17,2	-28,9
Лютий	11,5	7,7	-33,0	23,7	13,9	-41,4
Березень	17,4	4,8	-72,4	22,8	9,6	-57,9
Квітень	17,8	5,7	-67,9	20,5	19,0	-7,31
Травень	9,7	5,8	-40,2	15,3	25,6	67,3
Червень	9,6	6,8	-29,2	15,6	22,8	46,2
Липень	9,2	6,3	-31,5	16,8	14,4	-14,3
Серпень	9,5	6,0	-36,8	16,2	13,3	-17,9
Вересень	14,7	8,1	-44,9	18,0	11,9	-33,9
Жовтень	9,9	4,9	-50,5	15,6	4,8	-56,4
Листопад	8,1	4,4	-45,7	18,1	8,4	-53,6
Грудень	6,1	2,9	-52,5	21,8	7,3	-66,5
Усього	130,4	69,0	-	-	-	-

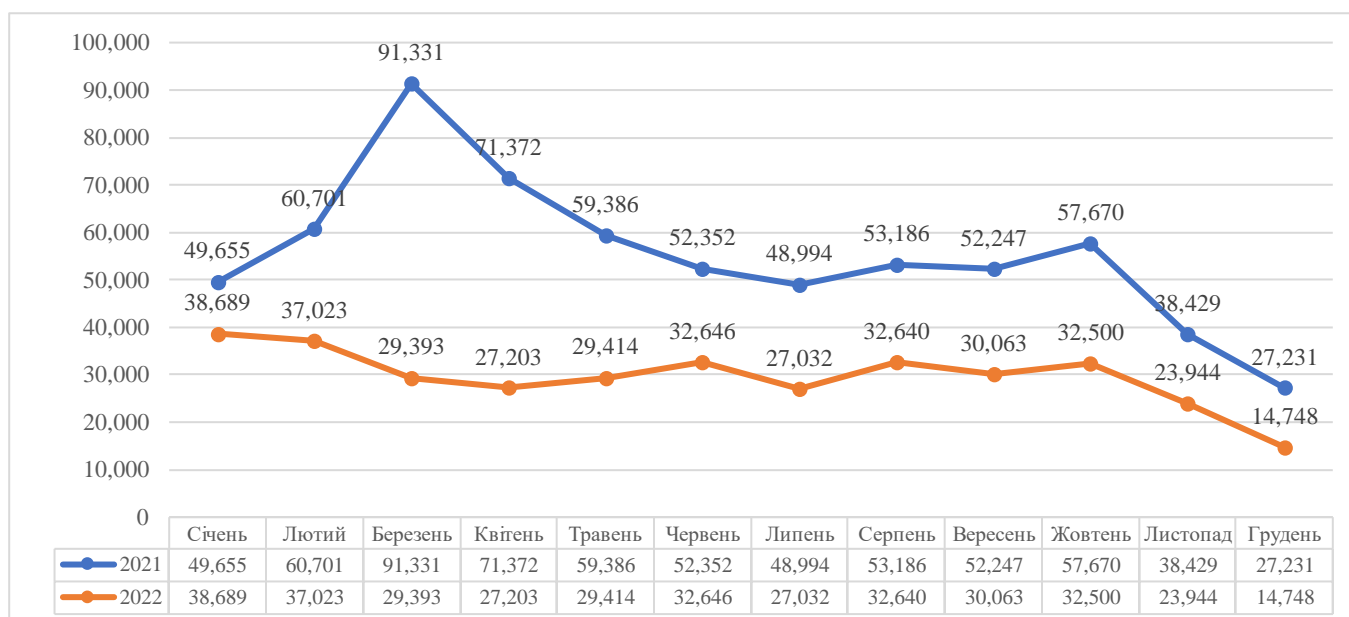
Джерело: складено автором за [1]

За даними наведеними у таблиці 1 можна стверджувати, що у 2022 році порівняно з 2021 роком відбулось суттєве звуження пропозиції робочої сили. Найбільше зменшення осіб, які знайшли роботу у 2022 році порівняно з 2021 роком відбулось відразу з початком війни, а саме у березні та квітні місяці. Потім ситуація почала покращуватись до кінця літа, що вказує на кінець сезонних робіт. Під кінець 2022 року кількість осіб, які знайшли роботу досягли найнижчий показників за 2 роки.

У свою чергу, чисельність зареєстрованих безробітних у 2022 році зменшилась порівняно з 2021 роком майже протягом всього року за виключенням травня та червня місяця, коли зафіксовані одні з найвищих показників зареєстрованого безробіття за 2 роки. При цьому, на кінець 2022 року чисельність безробітних досягла своїх мінімальних значень, проте це пов'язано не з ефективністю дій служб зайнятості або збільшенням кількості роботодавців, а небажанням реєструватись як безробітний, для чоловічої частини населення, наприклад, через можливість мобілізації, та виїздом суттєвої кількості населення закордон.

Загалом, можна відмітити, що у 2021 та 2022 роках існує тенденція перевищення щомісячної кількості осіб, що отримують статус безробітного на кількістю осіб, що знаходять роботу, що є негативною економічною тенденцією на молодіжному сегменті ринку праці.

Проте, аналіз динаміки чисельності молоді не може повноцінно вказувати на стан цього сегменту ринку праці. Необхідно визначити тенденції щодо роботодавців на ринку праці. Зміна чисельності поданих до ДСЗ вакансій наведено на рис.1.

Джерело: складено автором за [2]

Рис. 1. Зміна чисельності подання нових вакансій у Державну службу зайнятості у 2021-2022 роках за місяцями

За даними наведеними на рис. 1 можна проаналізувати, що чисельність поданих вакансій у 2022 році порівняно з 2021 роком знизилась майже на 50%. Тенденції у зміні чисельності вакансій залишились майже незмінними за винятком весни 2022 року, що обумовлено початком війни.

Загалом, можна відмітити, що внаслідок війни, через міграцію, примусову депортацію, мобілізацію та смертність, ринок праці сильно звужується. Скорочення кількості вакансій переважає над скороченням чисельності безробітних, що посилює диспропорцію між попитом та пропозицією робочої сили та збільшує навантаження на 1 вакансію.

Таким чином, наразі ситуація швидко змінюється, тому необхідний постійний моніторинг стану молодіжного сегменту ринку праці. Негативні тенденції мають бути відстежені органами влади задля подальшого моніторингу ситуації. Відновлення трудового потенціалу молоді повинно бути направлено як на підвищення чисельності молоді, так і на вдосконаленні використання наявних трудових ресурсів.

Список літератури

1. Надання послуг окремим категоріям громадян. *Державна Служба Зайнятості України*: веб сайт URL: <https://www.dcz.gov.ua/analitics/68> (Дата звернення: 19.10.2023).

2. Ситуація на зареєстрованому ринку праці та діяльність Державної служби зайнятості. *Державна Служба Зайнятості України*: веб сайт URL: <https://www.dcz.gov.ua/analitics/68> (Дата звернення: 19.10.2023).